

LT

LT

LT

EUROPOS KOMISIJA

Briuselis, 2011.4.11
KOM(2011) 195 galutinis

**KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI,
TARYBAI, EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR
REGIONŲ KOMITETUI**

Europos mikrofinansų skyrimo priemonės „Progress“ įgyvendinimas 2010 m.

**KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI,
TARYBAI, EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR
REGIONŲ KOMITETUI**

Europos mikrofinansų skyrimo priemonės „Progress“ įgyvendinimas 2010 m.

TURINYS

1.	Ižanga	4
2.	Pagrindiniai Europos mikrofinansų priemonės „Progress“ ypatumai.....	5
3.	Mikrofinansų priemonės „Progress“ garantijos	6
3.1.	Mikrofinansų priemonės „Progress“ garantijų dalies nustatymas	6
3.2.	Pagrindiniai ypatumai	6
3.3.	Kas gauna paramą?	7
4.	Finansuojamos priemonės.....	9
4.1.	<i>Fonds commun de placement</i> finansuojamoms priemonėms įsteigimas.....	9
4.2.	Pagrindiniai ypatumai	9
4.3.	Kas gauna paramą?	11
5.	Stebėsena ir ataskaitų teikimas.....	12
6.	Komunikavimas	13
7.	Papildomumas ir suderinamumas su kitomis priemonėmis	13
8.	Perspektyvos ir išvados	14

1. IŽANGA

Labai mažos įmonės¹ yra Europos Sąjungos ekonomikos pagrindas ir sudaro daugiau nei 95 % iš kasmet įsteigiamų 2 milijonų įmonių. Vieną trečdalį labai mažų ir mažų įmonių įsteigia bedarbiai.

Verslui pradėti būtina gauti lėšų. Dėl ekonomikos krizės sumažėjo galimybių gauti banko paskolą ir padaugėjo struktūrinių problemų, kylančių socialiai remtiniams asmenims, norintiems pasinaudoti bankų paslaugomis.

Rasta išeitis – mikrofinansai², ypač mikrokreditai, t. y. mažesnės nei 25 000 EUR paskolos. Prieš krizę prognozuota, kad mikrokreditų paklausa ES trumpalaikiu laikotarpiu bus daugiau nei 700 000 naujų paskolų, kurių vertė sudarys apie 6,296 mlrd. EUR³. Daugumą mikrokreditų ES teikia nekomercinės mikrofinansų institucijos (nevyriausybinės organizacijos, fondai, valdžios institucijos, valstybių narių finansuojami valstybiniai bankai ir nebankinės finansinės institucijos), tačiau šiuo metu jie neturi pajėgumų arba lėšų šiai didelei paklausai patenkinti.

Europos Parlamentas pripažino tokią problemą esant ir paprašė Komisijos dėti daugiau pastangų plėtojant ES mikrokreditų teikimą ekonomikos augimui ir užimtumui remti⁴.

Reaguodama į krizę⁵, 2009 m. liepos 2 d. Komisija priėmė du teisės aktų pasiūlymus – vieną dėl Europos mikrofinansų skyrimo priemonės „Progress“ įsteigimo, o kitą dėl programos PROGRESS lėšų panaudojimo jai finansuoti. 2010 m. pradžioje Parlamentas ir Taryba pasiekė susitarimą dėl šių pasiūlymų ir 2010 m. kovo 25 d. pasirašė 2010 m. balandžio 8 d. įsigaliojusį Europos Parlamento ir Tarybos sprendimą Nr. 283/2010/ES, nustatantį Europos užimtumo ir socialinės įtraukties mikrofinansų skyrimo priemonę „Progress“⁶ (toliau – sprendimas).

Nuo 2010 m. sausio 1 d. iki 2013 m. gruodžio 31 d. finansinis įnašas iš ES biudžeto sudaro 100 mln. EUR⁷. 60 mln. EUR šios sumos gaunama iš programos PROGRESS⁸, o 40 mln. EUR iš biudžeto lėšų rezervo. Susitarime buvo numatyta, kad biudžeto valdymo institucija gali nuspręsti 2011–2013 m. metinio biudžeto projekte „grąžinti“ programai PROGRESS iki 20 mln. EUR

Šioje pirmojoje metinėje ataskaitoje apžvelgiamas Europos mikrofinansų skyrimo priemonės „Progress“ įgyvendinimas (toliau – „Mikrofinansų priemonė „Progress“). Pagal sprendimo

¹ 2003 m. gegužės 6 d. Komisijos rekomendacijos 2003/361/EB dėl labai mažų, mažų ir vidutinių įmonių apibrėžimo (OL L 124, 2003.5.20, p. 36) priede „labai maža įmonė“ apibrėžta kaip įmonė, kurioje dirba ne daugiau kaip 10 asmenų, kurios metinė apyvarta ir (arba) metinis balansas neviršija 2 milijonų EUR.

² „Mikrofinansai“ yra platesnė sąvoka, apimanti ne tik mikrokreditus, bet ir kitas finansines paslaugas, pvz., taupymą, smulkaus verslo draudimą arba pervedimus.

³ Žr. komunikatą „Europos mikrokreditų plėtojimo iniciatyva augimui ir užimtumui remti“ (2007 m. gruodžio 20 d. COM(2007) 708 galutinis/2).

⁴ 2009 m. kovo 24 d. Europos Parlamento rezoliucija, kuria teikiamos rekomendacijos Komisijai dėl Europos mikrokreditų plėtojimo iniciatyvos augimui ir užimtumui remti (2008/2122(INI)).

⁵ Žr. komunikatą „Bendras išipareigojimas užimtumo srityje“ (2009 m. birželio 3 d. COM(2009) 257).

⁶ OL L 87, 2010 4 7, p. 1.

⁷ Sprendimo 3 straipsnio 1 dalis.

⁸ 2006 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 1672/2006/EB, nustatantis Bendrijos užimtumo ir socialinio solidarumo programą – Progress (OL L 315, 2006 11 15, p. 1).

8 straipsnį, ji yra grindžiama Europos investicijų fondo (EIF) pateiktomis įgyvendinimo ataskaitomis. Kadangi mikrofinansų priemonė „Progress“ yra nauja, didžiausias dėmesys šioje ataskaitoje skiriamas pagrindinėms priemonės ypatybėms, produktams ir pirmiesiems įgyvendinimo etapams. Trijuose paskutiniuose skyriuose aptariami Komisijos ir EIF komunikacijos veiksmai, kaip mikrofinansų priemonė „Progress“ papildė kitas ES priemones ir tolesnės plėtros perspektyvos.

2. PAGRINDINIAI EUROPOS MIKROFINANSŲ PRIEMONĖS „PROGRESS“ YPATUMAI

Europos mikrofinansų priemonės „Progress“ tikslai yra dvejopi: viena vertus, dėl šios priemonės asmenys, norintys įsteigti arba plėsti labai mažas įmones, įskaitant savarankišką veiklą, gali lengviau gauti mikrofinansų, o ES mikrokreditų teikėjai suteikti daugiau paskolų. Kita vertus, atsiranda daugiau galimybių gauti mikrofinansavimą, nes sumažinama mikrofinansų institucijoms tenkanti rizika. Dėl to finansavimą gali gauti tos asmenų grupės, kurios paprastai jo negautų, pvz., dėl trūkstamo įkeisti turto arba dėl labai didelių palūkanų normų, jei būtų įvertinama reali rizika. Mikrofinansų priemonė „Progress“ skirta patiems įvairiausiems galutiniams naudos gavėjams:

- asmenims, kurie prarado arba kuriems gresia pavojus prarasti darbą arba kuriems sunku patekti ar sugrįžti į darbo rinką, asmenims, kuriems gresia socialinė atskirtis ir pažeidžiamiems asmenims, kurių padėtis yra nepalanki, jei jie norėtų pasinaudoti įprastos kreditų rinkos paslaugomis;
- labai mažoms įmonėms, ypač socialinės ekonomikos srityje, kuriose dirba pirmiau minėtų kategorijų asmenys⁹.

Siekiant padėti plačiam galutinių naudos gavėjų ratui, mikrokreditų teikėjai turėtų disponuoti įvairiomis finansinėmis priemonėmis. Todėl sprendime¹⁰ pateikiamos keturios finansinių priemonių rūšys: garantijos, rizikos pasidalijimo priemonės, kapitalo nuosavybė ir skola. Šiomis priemonėmis gali naudotis nacionaliniu, regionų ir vietos mastu įsteigtos viešos ir privačios įstaigos, skiriančios galutinį produktą – mikrokreditą – asmenims ir labai mažoms įmonėms valstybėse narėse.

Šioms priemonėms parengti buvo sukurtos dvi atskiros struktūros:

- garantijos priemonė;
- struktūrinio investavimo įmonė *fonds commun de placement-fonds d'investissement spécialisé* (FCP-FIS) forma pagal Liuksemburgo teisę, kuri siūlo finansuojamas priemones (skola, kapitalo nuosavybė ir rizikos pasidalijimas).

Pagal Komisijos vertinimus, 100 mln. EUR Sąjungos įnašas dėl finansinio svarto per aštuonerius metus pritrauks mažųjų paskolų daugiau nei už 500 mln. EUR:

- **dėl papildomo kitų investuotojų finansavimo.** Manoma, kad ES investicijos gali paskatinti trečiąsias šalis finansuoti. Europos investicijų bankas (EIB) jau įsipareigojo

⁹ Sprendimo 2 straipsnis.

¹⁰ Sprendimo 4 straipsnis.

suteikti ES įnašo dydį atitinkančią sumą ir 100 mln. EUR skirti „finansuojamų priemonių“ daliai. Dar 47 mln. EUR numatoma gauti iš kitų investuotojų.

- **dėl atsinaujinančio lėšų pobūdžio.** Mikrofinansų priemonės „Progress“ gyvavimo laikotarpiu lėšas galima panaudoti daugiau nei vieną kartą. Sprendime numatyta, kad paskutinė (pakartotinė) investicija bus atlikta 2016 m.
- **dėl produktų finansinio svėrio.** Prognozuojama, kad už kiekvieną garantijoms skirtą eurą galima būtų gauti šešis eurus mikrokreditams, tuo tarpu finansuojamų priemonių finansinio svėrio santykis galėtų būti nuo vieno iki trijų.

3 ir 4 skyriuose apžvelgiamas garantijų dalies ir finansuojamų priemonių įsteigimas ir pagrindinės ypatybės bei naudos gavėjai.

3. MIKROFINANSŲ PRIEMONĖS „PROGRESS“ GARANTIJOS

3.1. Mikrofinansų priemonės „Progress“ garantijų dalies nustatymas

Garantijų dalis buvo pradėta taikyti 2010 m. liepos 1 d. pagal Komisijos ir Europos investicijų fondo sudarytą patikos ir valdymo susitarimą (FMA). Iš mikrofinansų priemonei „Progress“ skirtų 100 mln. EUR garantijų daliai bus skirti 25 mln. EUR.

3.2. Pagrindiniai ypatumai

Iš esmės garantijų dalis buvo nustatyta vadovaujantis Konkurencingumo ir inovacijų programos¹¹ MVĮ garantijų dalimi¹².

Toliau yra grafiškai pavaizduotas garantijų priemonės veikimas. EIF svetainėje¹³ paskelbus atvirą kvietimą pareikšti susidomėjimą, tarpininkai gali teikti garantijų paraiškas. EIF įvertina paraiškas ir, EIF valdybai ir Komisijai jas patvirtinus, suderina ir pasirašo sutartis su tarpininkais.

EIF teikia tiesiogines garantijas mikrokreditų teikėjams, kad būtų padengtos jų mažųjų paskolų portfelių išlaidos, arba priešines garantijas garantijų institucijoms, kurios, savo ruožtu, teikia garantijas, skirtas padengti mikrofinansų institucijų mažųjų paskolų portfelių išlaidos. Abiem atvejais atitinkamo mikrokredito arba garantijos norma neviršija 75 %, o tarpininkas atsako už mažiausiai 20 %. EIF garantija padengia pirmąjį nuostolį, tačiau, vadovaujantis numatomais portfelio kaupiamaisiais nuostoliais, kiekvienam garantijų portfeliui yra nustatoma riba. Didžiausias išsipareigojimas pagal Europos mikrofinansų priemonę „Progress“ yra 20 % kiekvienam garantijų portfeliui.

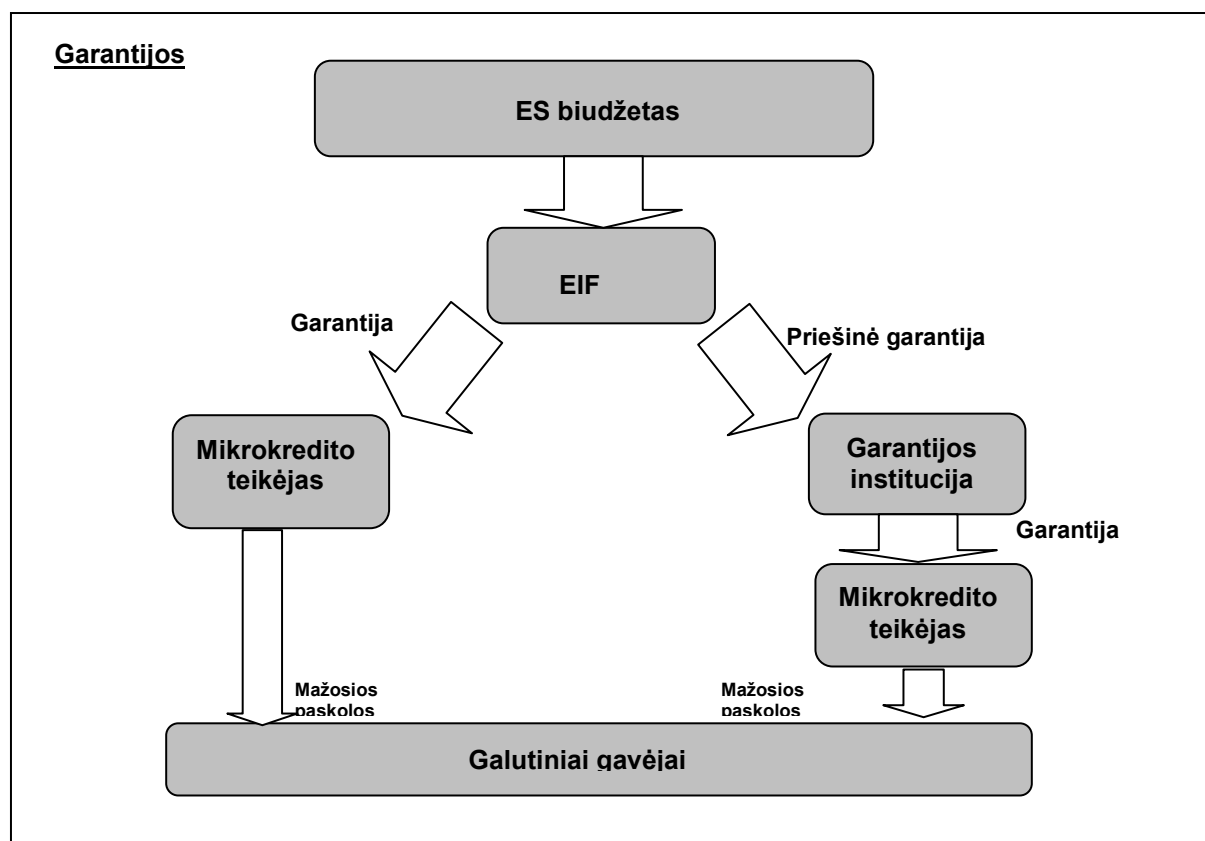
Garantija gali būti suteikta iki trejų metų laikotarpiui. Paprastai garantijos yra suteikiamos nemokamai, tačiau tarpininkai turi sumokėti išsipareigojimo mokestį, jei jie nepasiekia nustatytų 90 % portfelio apimties, t. y. jei jie išmoka mažiau nei 90 % nustatytos mažųjų paskolų apimties. Tai yra tinkama paskata, kad paskolos pasiektų galutinius naudos gavėjus ir

¹¹ 2006 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 1639/2006/EB dėl Konkurencingumo ir inovacijų bendrosios programos įsteigimo (2007–2013 m.) (OL L 310, 2006 11 9, p. 15).

¹² MVĮ garantija.

¹³ http://www.eif.org/what_we_do/microfinance/microcredit_guarantees/index.htm.

būtų pasiekta nustatyta portfelių apimtis.

Papildomumas

Remiantis susitarimu su EIF, lėšos pagal mikrofinansų priemonę „Progress“ negali pakeisti kitų lygiaverčių garantijų, suteikiamų tarpininkams pagal ES, nacionalines arba regionines finansines priemones. Mikrofinansų priemonei „Progress“ taikomi kriterijai yra poveikis geografinėi teritorijai arba bendra galutiniams naudos gavėjams arba atskiroms galutinių naudos gavėjų rūšims, ypač tam tikroms rizikos grupėms, suteikta finansinė parama.

Geografinis pasiskirstymas

EIF sieks, kad skiriant finansavimą pagal mikrofinansų priemonę „Progress“ būtų paisoma tolygaus geografinio pasiskirstymo. Susitarime nustatyta, kad EIF iki 2016 m. pabaigos suteikia garantijas tarpininkams mažiausiai 12-oje valstybių narių ir laikosi nustatytų garantijų ribų kiekvienai šaliai¹⁴.

3.3. Kas gauna paramą?

Reikalavimus atitinkančiomis laikomos paraiškos tik tų institucijų, kurios aptarnauja sprendime nurodytus galutinius naudos gavėjus. Tos institucijos teikia:

- mažųjų paskolų portfelių garantijas arba

¹⁴ Tol, kol bendri biudžeto išsipareigojimai ar kitos išsipareigojimams skirtos sumos neviršija 25 mln. EUR, koncentracijos riba yra 4 mln. EUR valstybei narei; jei minėta suma yra didesnė nei 25 mln. EUR, koncentracijos riba yra 6 mln. EUR arba 16 % bendrų biudžeto išsipareigojimų arba kitos išsipareigojimams skirtos sumos (suma nustatoma pagal mažesniąją).

- mikrokreditus, kaip nustatyta sprendime.

Abiem atvejais yra siekiama įsteigti ir (arba) plėsti labai mažas įmones: galutiniams gavėjams suteiktos mažosios paskolos naudojamos investicijoms finansuoti, apyvartiniam kapitalui, įskaitant licencijų gavimą, ir kitoms labai mažų įmonių veiklos pradžios išlaidoms.

Tarpininkai susidomėjo kvietimu pareikšti susidomėjimą, tačiau galiausiai kai kurie jų paraiškų nepateikė. Daugeliu atvejų tai buvo labai mažos, vietinio masto mikrokreditus teikiančios institucijos, kurios neatitiko reikalaujamos finansavimo apimties (mažiausiai 100 mažųjų paskolų per metus pagal mikrofinansų priemonės „Progress“ portfelius). Dėl šio apimties reikalavimo diversifikuojant portfelius tarpininkui sumažėja rizika ir yra užtikrinama, kad pasiekama daugiau naudos gavėjų, tačiau smulkūs mikrokreditų teikėjai nėra išstumiami. Pavyzdžiui, Junginėje Karalystėje susijungusios aštuonios mažos mikrofinansų institucijos įsteigė bendrą fondą, kad atitiktų mikrofinansų priemonės (šiuo atveju – finansuojamų priemonių) reikalavimus.

Iki 2010 m. pabaigos pagal mikrofinansų priemonės „Progress“ garantijų dalį buvo sudarytos dvi sutartys – pirmoji su Belgijos mikrofinansų teikėju *microStart*¹⁵, o antroji – su Olandijos fondu *Qredits*¹⁶.

MicroStart

MicroStart yra nauja Belgijos ne pelno mikrofinansų institucija, kurią įsteigė *BNP Paribas Fortis* bankas, bendradarbiaudamas su vienu didžiausių Europoje Prancūzijos mikrokreditų teikėju ADIE¹⁷. Pagal mikrofinansų priemonę „Progress“ *microStart* už 2,7 mln. EUR mažųjų paskolų portfelį suteikiama iki 111 375 EUR, garantijos normai esant 75 %, o didžiausiai nuostolio ribai – 5,5 %.

MicroStart teikia mažąsias paskolas labai mažoms įmonėms, negalinčioms gauti kredito iš banko (pirmiausiai tai yra bedarbiai, socialinės paramos gavėjai ir migrantai) ir teikia joms paramą steigiant ir plečiant įmonę. Iš pradžių *microStart* labiausiai orientuosis į kelias skurdesnes Briuselio miesto dalis kaip Sen Žilis¹⁸, Sint Jost ten Nodė ir Scharbekas, kuriose nedarbas siekia 27–32 %. Iki 2012 m. pabaigos veiklą planuojama plėsti Valonijoje ir Flandrijoje.

Dėl mikrofinansų priemonės „Progress“ teikiamos garantijos *BNP Paribas Fortis* bankui atsirado galimybių dalyvauti kuriant šį naują mikrokreditų teikėją. Tai reiškia, kad jis turėjo tiesioginės įtakos tam tikrai tikslinei grupei skirtam finansavimui. *MicroStart*, kitaip nei daugelis kitų Belgijos mikrofinansų institucijų, besiorientuojančių į turtingesnius klientus¹⁹, didžiausią dėmesį skiria mažiau lėšų turintiems klientams ir teikia vidutiniškai 2 000–3 000 EUR paskolas. Dėl to *microStart* pagerins mikrofinansų gavimo galimybę Belgijoje. Iki šiol finansavimą buvo daug paprasčiau gauti vykdant didelius projektus.

Qredits

¹⁵ Sutartis pasirašyta 2010 m. gruodžio 15 d.

¹⁶ Sutartis pasirašyta 2010 m. gruodžio 16 d.

¹⁷ Association pour le droit à l'initiative économique.

¹⁸ Dėmesys taip pat bus skiriamas Sen Žilio kaimynystėje esančioms Anderlechto ir Briuselio miesto dalims.

¹⁹ Pagrindinis šios srities Belgijos teikėjas yra *Fonds de Participation*, teikiantis vidutiniškai 15 000 EUR paskolas (2007 m.).

Qredits yra nuo 2009 m. veikiantis privatus ne pelno fondas. Jo steigėjai yra viešosios ir privačios institucijos kaip Olandijos socialinių reikalų ir darbo ministerija, Užimtumo ir gyvenimo fondas, bankai ABN AMRO, *Fortis Bank Nederland*, *ING Nederland* ir *Rabobank Nederland*. Pagal mikrofinansų priemonę „Progress“ *Qredits* už 20,4 mln. EUR mažųjų paskolų portfelį suteikiama 1 300 500 EUR garantija, garantijos normai esant 75 %, o didžiausiai nuostolio ribai – 8,5 %.

Qredits ne tik teikia finansavimą, bet taip pat rengia mokymus verslininkams ir naujų įmonių steigėjams, turintiems perspektyvų verslo planą, tačiau negalintiems gauti finansavimo. *Qredits* taip pat teikia mažąsias paskolas naujas įmones steigiantiems asmenims ir klientams, priklausantiems rizikos arba pažeidžiamų asmenų grupei – bedarbiams, socialinės paramos gavėjams, jaunimui, vyresnio amžiaus asmenims, į įsiskolinusiųjų sąrašą²⁰ įtrauktiems asmenims ir pavieniams asmenims.

Pirmiau, kol *Qredits* negaudavo mikrofinansų priemonės „Progress“ garantijos, mažųjų paskolų teikimas įmonėms steigti sudarė tik 34 % jos portfelio, nes tokie sandoriai yra palyginti rizikingi. Suteikta garantija sudaro *Qredits* sąlygas teikti paskolas įmonėms steigti (verslininkams, pradėjusiems savo veiklą mažiau nei prieš trejus metus), įskaitant pažeidžiamų asmenų grupes, kurioms skolinti pinigus yra rizikingiau. Dėl suteikiamos garantijos *Qredits* taip pat sudaromos galimybės supaprastinti garantijų reikalavimus tam tikriems smulkiems verslininkams, kurie kitaip negalėtų gauti finansavimo Olandijoje.

Numatomi sandoriai

EIF nuolat gauna paraiškų. Numatoma, kad 2011 m. bus sudaryta daugiau sutarčių.

4. FINANSUOJAMOS PRIEMONĖS

4.1. Fonds commun de placement finansuojamoms priemonėms įsteigimas

Komisijos, EIB ir EIF derybos dėl *fonds commun de placement-fonds d'investissement spécialisé* (FCP-FIS) įsteigimo baigtos 2010 m. spalio pabaigoje. Liuksemburgo reguliavimo institucija²¹ 2010 m. lapkričio 22 d. patvirtino leidimą pradėti FCP veiklą. Tą dieną pradėjo veikti finansuojamų priemonių dalis. Iš mikrofinansų priemonės „Progress“ dispozicijai suteiktą 100 mln. EUR laikotarpiui iki 2013 m., 75 mln. EUR bus skirta finansuojamoms priemonėms. EIB įnašas sudarys 100 mln. EUR. Numatoma, kad vėliau prisijungs trečiųjų šalių investuotojai su papildomomis iki 50 mln. EUR investicijomis. Priėmus sprendimą, Komisija prie ankstesnės sumos pridėjo dar 3 mln. EUR²².

4.2. Pagrindiniai ypatumai

Siekiant, kad galutinių naudos gavėjų ratas būtų kuo platesnis, pagal FCP siūlomi įvairūs produktai. Galimi tarpininkai gali teikti paraiškas keturių rūšių finansinėms priemonėms gauti:

²⁰ *Qredits*, vertindama pareiškėjų per didelį įsiskolinimą, atsižvelgia į kreditų biuro teikiamą informaciją.

²¹ Commission de Surveillance du Secteur Financier (CSSF).

²² 3 mln. EUR skiriama pagal Europos Parlamento parengiamuosius veiksmus. Žr. 7 skyrių.

- **privilegijuotosioms paskoloms**²³;
- **subordinuotosioms paskoloms** (privilegijuotiems kreditoriams subordinuotas finansavimas);
- **rizikos pasidalijimo paskoloms** (privilegijuotosioms paskoloms derinamoms su rizikos pasidalijimu mikrokredito portfelyje);
- **dalyvavimui kapitalo valdyme** (tiesioginis arba netiesioginis kapitalas investicijų paprastųjų arba privilegijuotųjų akcijų forma).

Finansuojamų priemonių atveju galimi tarpininkai raginami teikti paraiškas tiesiogiai EIF. EIF atlieka pirminę paraiškų atranką ir nuodugnų patikrinimą. EIF valdybai patvirtinus paraišką, EIF ir tarpininkas suderina ir pasirašo sutartį.

Toliau pateiktoje schemoje parodyta, kaip veikia mikrofinansų priemonės finansuojamų priemonių dalis. FCP buvo įsteigtas kaip skėtinis fondas, *ES mikrofinansų platforma*. Šiuo metu vienintelis jo subfondas yra Europos mikrofinansų priemonės „Progress“ fondas, Komisijai ir EIB esant finansuojančiais investuotojais, o EIF – valdymo įmone. Komisija yra paprastųjų akcijų turėtoja ir ji neturi pirmumo teisės prieš privilegijuotųjų akcijų turėtojus. Tai reiškia, kad Komisija padengia pirmuosius subfondo grynuosius nuostolius, o EIB kaip privilegijuotųjų akcijų turėtojas yra apsaugotas nuo paprastųjų akcijų turėtojų patiriamo nuostolio.

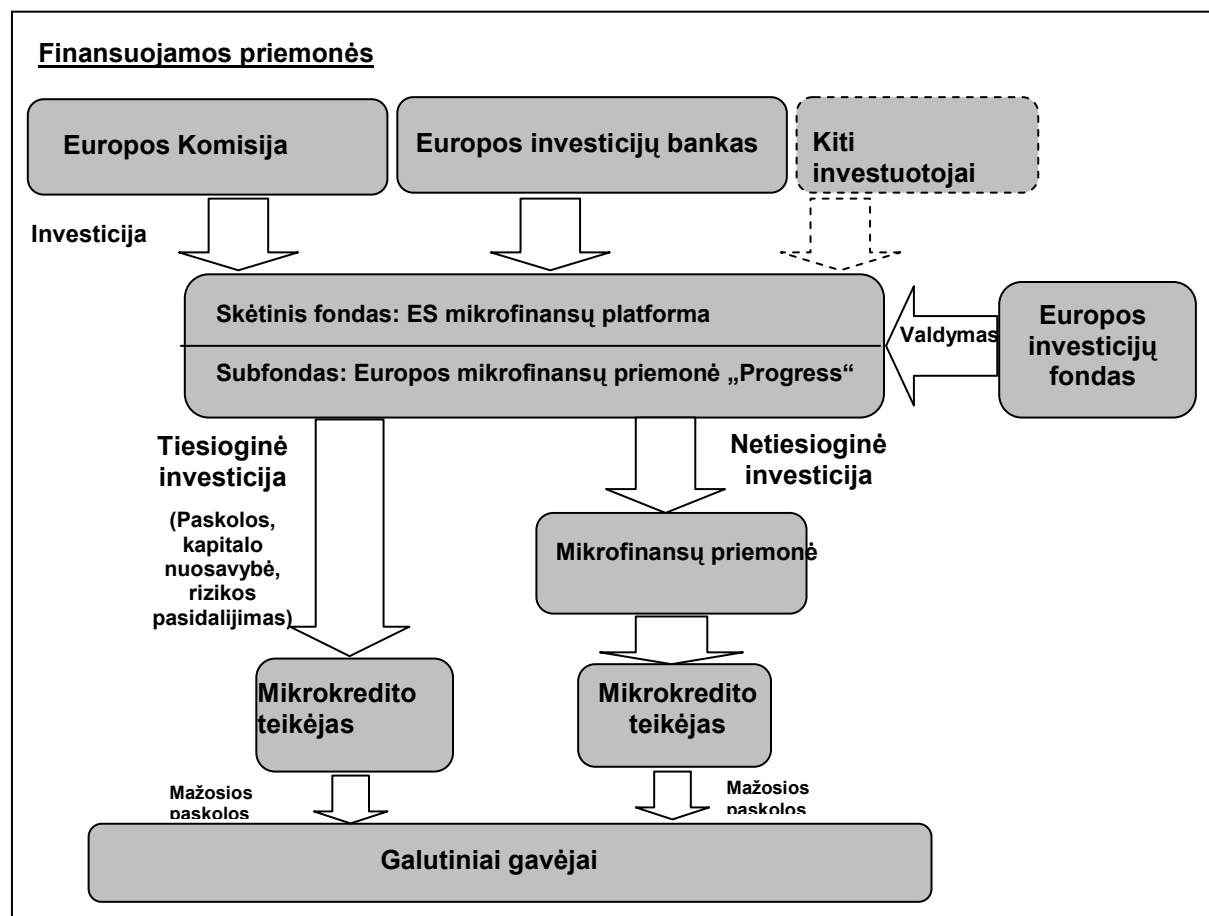
Papildomumas

Susitarime (Valdymo reglamente), pagal kurį EIF veikia kaip valdymo įmonė, nustatyta, kad su finansiniais tarpininkais sudaromi veiklos susitarimai turi padidinti mikrofinansų priemonių prieinamumą ir galimybes juos gauti galutiniam naudos gavėjams ir negali pakeisti lygiaverčių tarpininkų susitarimų pagal ES, nacionalines arba regionines finansines priemones.

Geografinis pasiskirstymas

²³ Tuo atveju jei paskolos gavėjas bankrutuoja, privilegijuotosios paskolos privalo būti apmokėtos iki kitiems kreditoriams gaunant bet koki mokėjimą.

Siekiant tolygaus geografinio pasiskirstymo ES, rizika tarpininkams bet kurioje valstybėje narėje negali viršyti 10 % investuotojų bendrų įsipareigojimų.

4.3. Kas gauna paramą?

Kaip ir garantijų atveju reikalavimus atitinka tik tie mikrokreditų teikėjai, kurių veikla atitinka Europos mikrofinansų priemonėje „Progress“ nustatytus tikslus²⁴.

Kadangi „finansuojamų priemonių“ dalis pradėjo veikti tik praėjusių metų pabaigoje, rengiant šią ataskaitą buvo pasirašyta tik viena sutartis – su Bulgarijos mikrofinansų institucija *Mikrofond*²⁵.

Mikrofond yra nebankinė institucija, pradėjusi savo veiklą 1999 m. padedant G. Soroso ekonominio vystymo fondui (SEDF) ir finansuojant bankams *United Bulgarian Bank* ir *Raiffeisenbank*. 2003 m. ji įgijo teisinį privačios ribotos atsakomybės bendrovės statusą ir pritraukė keletą bankų kaip paskolos davėjų²⁶ ir G. Soroso ekonominio vystymo fondą (SEDF) kaip investuotoją.

Teikdama palyginti mažas, apie 3 000 EUR paskolas, *Mikrofond* pirmiausiai orientuojasi į tuos smulkiuosius verslininkus ir į tas labai mažas įmones, kurios įprastu atveju negalėtų gauti

²⁴ Sprendimo 2 straipsnis.

²⁵ Sutartis pasirašyta 2011 m. vasario 18 d.

²⁶ *Deutsche Bank, Dexia Microcredit Fund, Oikocredit, Coop-Est ir Alphabank.*

finansavimo iš kito šaltinio²⁷. *Mikrofond* filialų yra visoje Bulgarijoje, tuo tarpu kiti mikrokreditų teikėjai daugiausiai išsidėstę miestuose netoli Sofijos. Dėl to *Mikrofond* yra atstovaujamas kaimo vietovėse – kuriose yra nedaug bankų – ir užpildo kreditų teikimo spragą. Nemažą dalį šio banko klientų sudaro Bulgarijos romų bendruomenės nariai.

Gavęs privilegijuotą 3 mln. EUR paskolą iš mikrofinansų priemonės „Progress“ finansuojamų priemonių dalies *Mikrofond* galės plėsti savo mažųjų paskolų teikimo veiklą, ypač kaimo vietovėse, ir daugiau dėmesio skirti romų bendruomenei, kuriai kyla ypač didelė socialinės atskirties, skurdo ir nedarbo rizika.

Numatomi sandoriai

Nemažai nuveikta rengiant keletą kitų sandorių. 2010 m. gruodžio 13 d. EIF valdyba patvirtino netiesioginę kapitalo investiciją į JK įsikūrusį fondą. 2011 m. sausio mėn. EIF valdyba priėmė Rumunijos mikrofinansų institucijos paraišką privilegijuotajai paskolai gauti. Nei vienas pasiūlymas iki šiol neatmestas. Dar keturi mikrokreditų teikėjai patvirtino savo susidomėjimą finansuojamomis priemonėmis. EIF tikisi, kad 2011 m. sulauks kitų aštuonių galimų tarpininkų susidomėjimo.

Remiantis FCP sandorių prognoze, naudojant finansuojamas priemones tolygus geografinis pasiskirstymas pažeistas nebus: šiuo metu galima įžvelgti, kad 48 % sandorių bus sudaryti su tarpininkais iš Vakarų Europos, o 52 % – su tarpininkais iš Vidurio ir Rytų Europos šalių.

5. STEBĖSENA IR ATASKAITŲ TEIKIMAS

Siekiant užtikrinti, kad mikrofinansų priemonės „Progress“ tikslas – padidinti mikrofinansų pasiūlą ir prieinamumą asmenims, negalintiems pasinaudoti įprastomis bankų paslaugomis – būtų pasiektas, Komisijai yra nepaprastai svarbu išanalizuoti lėšų įsisavinimo ypatumus ir priemonės socialinį ir ekonominį poveikį socialiai remtinų grupių atstovų verslumo skatinimui.

Todėl du kartus per metus EIF pateikia ataskaitas apie paraiškų mikrokreditui gauti skaičių, apie tarpiniu etapu atmestas paraiškas, su galutiniais naudos gavėjais sudarytų sutarčių skaičių, geografinį ir sektorinį finansavimo pasiskirstymą ir bendrą naudos gavėjų skaičių ir rūšį. EIF reikalauja, kad finansiniai tarpininkai nuolat pateiktų reikiamą informaciją.

EIF kasmet pateikia ataskaitą apie mikrofinansų priemonės „Progress“ socialinį poveikį. Todėl tarpininkai taip pat rinkis informaciją apie galutinių naudos gavėjų socialinę padėtį, būtent apie jų užimtumo statusą teikiant paraišką, išsilavinimą, lytį ir amžių ir apie galimą priklausymą tam tikrai grupei (pvz., neįgaliesiems arba mažumoms). Informacija apie darbuotojų skaičių renkama suteikus mažąją paskolą ir ją grąžinus. Taip matuojamas mikrofinansų priemonės „Progress“ poveikis darbo vietų kūrimui ir stebimas labai mažų įmonių, kurioms buvo suteikta parama, tvarumas.

²⁷ Didžiausias mikrofinansų teikėjas Bulgarijoje yra *ProCredit Bank*, apimantis 78,59 % mažųjų paskolų rinkos. Jis labiau orientuojasi į MVĮ nei į labai mažas įmones ir smulkiuosius verslininkus.

6. KOMUNIKAVIMAS

Sukūrus Europos mikrofinansų priemonę „Progress“, sulaukta didelio tiek finansinių tarpininkų, tiek privačių asmenų, norinčių įsteigti arba plėsti savo verslą, susidomėjimo. Komisija ir EIF sutelkė savo jėgas, kad pateiktų aiškią informaciją apie priemonės veikimą. EIF informaciją teikia savo svetainėje ir tiesiogiai bendraudamas su tarpininkais. Komisija didžiausią dėmesį skiria politikos formuotojams, Europos socialinį fondą (ESF) administruojančioms įstaigoms ir visuomenei. 2010 m. lapkričio 9–10 d. Briuselyje surengta didžiulė suinteresuotųjų šalių konferencija mikrofinansų Europoje klausimais²⁸ padėjo konkrečiau apibrėžti visų su mikrofinansais susijusių Komisijos departamentų bendradarbiavimą ir koordinavimą, siekiant skirtingų priemonių papildomumo. Renginyje, kuris ir reiškė mikrofinansų priemonės „Progress“ pradžią, dalyvavo visi susiję Komisijos departamentai ir EIB grupė.

7. PAPILDOMUMAS IR SUDERINAMUMAS SU KITOMIS PRIEMONĖMIS

Nustačius Europos mikrofinansų priemonę „Progress“ buvo konsoliduotas ir racionalizuotas Europos Sąjungos teikiamas finansavimas ir garantijos mikrofinansų skyrimui ES remti.

2007–2013 m. Konkurencingumo ir inovacijų bendroji programa, kurią taip pat administruoja EIF, yra ilgiau veikianti priemonė, pagal kurią teikiamos garantijos. Pagal Konkurencingumo ir inovacijų bendrosios programos mikrokreditų garantijų dalį, EIF teikia paskolų garantijas mikrokreditų organizacijoms (finansiniams tarpininkams), teikiančioms labai mažoms įmonėms iki 25 000 EUR paskolas. Nuo 2010 m. rugsėjo mėn. mikrokreditai pirmiausia yra teikiami pagal mikrofinansų priemonę „Progress“. Tai reiškia, kad paraiškos gali būti patvirtintos pagal Konkurencingumo ir inovacijų bendrąją programą tik tuo atveju, jei sandoris nėra įmanomas pagal mikrofinansų priemonę „Progress“, pavyzdžiui, jei pagal pastarąją programą tam nėra lėšų, jei tarpininkas veikia ne valstybėje narėje ir todėl neatitinka reikalavimų pagal mikrofinansų priemonę „Progress“, jei suma viršija valstybei narei nustatytą ribą arba jei tarpininko portfelis yra iš esmės komercinio pobūdžio. JEREMIE²⁹ veikla papildo pagal mikrofinansų priemonę „Progress“ atliekamus veiksmus. Pagal struktūrinius fondus ir pasidalijamąjį valdymą su valstybėmis narėmis JEREMIE tikslas – didinti galimybes gauti finansavimą siekiant plėsti MVĮ, skatinti investicijas į inovacijas ir finansuoti naujų įmonių, įskaitant labai mažas įmones, steigimą.

Paramos teikimas nebankinių mikrokreditų teikėjų pajėgumams didinti yra ne mikrofinansų priemonės „Progress“, o JASMINE³⁰ tikslas, kurią Komisija ir EIB grupė įsteigė kaip bandomąjį trejų metų projektą (2009–2011), siekdama teikti techninę pagalbą ir finansavimą ES įsisteigusiems nebankiniams mikrokreditų teikėjams. Komisija suteikė paramą JASMINE techninės pagalbos komponentui – ji skyrė 7 mln. EUR, kuriuos Europos Parlamentas suteikė Komisijos dispozicijai pagal Europos Parlamento parengiamuosius veiksmus (EPPA). Iš šių lėšų teikiama parama ES mikrofinansų institucijoms, taip pat jas naudoja Komisija kaip pradinį finansavimą nebankiniams mikrokreditų teikėjams. Be pirmų dviejų garantijų, gautų

²⁸ Konferencijos tinklalapis su nuoroda į pranešimus:

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=836&langId=en&eventsId=300&furtherEvents=yes>.

²⁹ Jungtiniai Europos ištekliai labai mažoms ir vidutinėms įmonėms.

http://www.eif.europa.eu/what_we_do/jeremie/index.htm.

³⁰ Bendras veiksmų planas mikrofinansų institucijoms Europoje remti (JASMINE):

http://www.eif.europa.eu/what_we_do/microfinance/JASMINE/index.htm.

pagal mikrofinansų priemonės „Progress“ garantijų dalį, *microStart* ir *Qredits* taip pat galėtų gauti atitinkamai 750 000 EUR kapitalo investicijoms ir 750 000 EUR paskolą pajėgumams didinti pagal EPPA. Siekiant veiksmingumo EPPA nepanaudotos lėšos (3 mln. EUR) buvo skirtos mikrofinansų priemonės „Progress“ finansuojamoms priemonėms.

Mikrofinansų priemonė „Progress“ taip pat papildo ESF, kurio vienas iš prioritetų 2007–2013 m. programos laikotarpiu yra verslumo skatinimas. Visuotinai pripažįstama, kad įmonių steigimo procesas yra sėkmingesnis, jei steigiant įmonę jai suteikiama visapusiška ir pažeidžiamų asmenų poreikiams pritaikyta parama. 17 valstybių narių veiklos programose tai yra išskirta kaip prioritetas.

Komisija toliau naudosis technine ESF pagalba siekiant padėti nacionalinėms ir regioninėms valstybių narių institucijoms gerinti paramos, skirtos asmenims, norintiems įtvirtinti savo įmonę arba ją įsteigti, sistemų kokybę. Parama apima gerosios patirties perdavimą siekiant apimti kuo didesnę tikslinių grupių skaičių ir pagerinti daugiasektorinį ir (arba) skirtingų lygių valdymą.

Be to, mažąsias paskolas imantiems asmenims pagal ESF reglamente³¹ nustatytą galimybę gali būti suteikta palūkanų normos kompensacija. ESF vadovaujančios institucijos valstybėse narėse gali nustatyti labai mažoms įmonėms konkrečias priemones, kad būtų padengta visa arba dalis palūkanų normos už paskolas – tai sumažintų labai mažų įmonių finansinę naštą ir papildytų mikrofinansų priemonės „Progress“ lėšas. Vis dėlto, iki šiol nei viena valstybė narė nenurodė ketinanti pasinaudoti šia galimybe.

8. PERSPEKTYVOS IR IŠVADOS

Remiantis pasirašytais susitarimais ir numatoma sudaryti sandoriais galima teigti, kad skirtingos priemonės paraiškoms teikti yra patrauklios daugeliui tarpininkų.

Numatoma, kad maždaug vienas trečdalis rengiamų sandorių bus sudaryti su bankais, o du trečdaliai – su nebankinėmis institucijomis. Kalbant tik apie finansuojamas priemones, 53 % sutarčių, vertinant pagal apimtį, gali būti pasirašytos su mažesniais bankais, o 47 % – su nebankinėmis mikrofinansų institucijomis. Taigi sudarius pirmuosius sandorius tolygus pasiskirstymas bus išlaikytas (vertinant pagal tarpininkų pobūdį) – tai padės aptarnauti platų besiskolinančiųjų ratą kaip siekiama mikrofinansų priemone „Progress“.

Vadovaujantis numatomų sandorių prognozėmis galima teigti, kad iki šiol didesnio susidomėjimo sulaukė finansuojamų priemonių, o ne garantijų dalis. Taigi ES lėšos dviem mikrofinansų priemonės „Progress“ dalims buvo paskirstytos teisingai (75 % ir 25 %). Jei kalbėtume apie FCP siūlomus produktus, privilegijuotosios paskolos, kaip tikėtasi, buvo paklausiausios (63 %). Nepaisant to, sandorių prognozė atliekama apie visas turimas finansines priemones, t. y. apie privilegijuotąsias paskolas, subordinuotąsias paskolas, rizikos pasidalijimo paskolas ir tiesioginį arba netiesioginį kapitalą – didelė produktų įvairovė atspindi aktualius tikslinių tarpininkų poreikius ir padeda optimizuoti ES aprėptį.

Komisija ir EIF taip pat tikisi patenkinamo lėšų įsisavinimo. 2010–2013 m. mikrofinansų skyrimo priemonei kasmet bus skirti 25 mln. EUR.

³¹ 2006 m. liepos 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1081/2006 dėl Europos socialinio fondo ir panaikinantį Reglamentą (EB) Nr. 1784/1999, OL L 210, 2006 7 31, p. 12.

2010 m. garantijoms buvo skirta 10 mln. EUR, o finansuojamoms priemonėms³² – 18 mln. EUR³³. EIB šią sumą papildė dar 24 mln. EUR, bendra FCP turima suma siekia 42 mln. EUR. 2011 m. Komisija įsipareigojo 5 mln. EUR skirti garantijoms³⁴ ir 20 mln. EUR – finansuojamoms priemonėms.

Kalbant apie garantijas, numatoma, kad 2011 m. bus įsisavinti dar 8 mln. EUR, tuo tarpu sandorių, įskaitant finansuojamas priemones, prognozėje numatoma, kad iki metų pabaigos bus įsisavinti 44 mln. EUR.

Kitoje metinėje ataskaitoje, kuri turėtų būti pristatyta 2012 m. birželio mėn., vadovaujantis EIF pateiktomis 2011 m. įgyvendinimo ataskaitomis, bus pateiktas išsamesnis lėšų prieinamumo pagal paramos gavėjų veiklos sritis ir rūši bei geografinio ir sektorinio pasiskirstymo vertinimas. Ataskaitoje taip pat bus pateikti pirminiai duomenys apie mikrofinansų priemonės „Progress“ poveikį ir tvarumą.

³² Garantijų daliai – 6 mln. EUR pervesta į EIF mikrofinansų skyrimo priemonės „Progress“ sąskaitą. Finansuojamoms priemonėms – 15 mln. EUR buvo skirta kaip numatyta, o 3 mln. EUR buvo perkelti.

³³ 3 mln. EUR pagal EPPA.

³⁴ Įsipareigojimai garantijoms sudaro 4 750 000 EUR. Paramos priemonėms skirta 250 000 EUR.